

at Kapitelstøtten for Byg gjælder ikke, naar den gaar under 10 Kr.; 10 Kr. er altsaa en Normalværdi for Byg for de to ærøede Amtmænd, som regjere paa Indenrigsministerens Vegne i Sydhjælland, og de bryde sig ikke om, hvad Stiftamtet her i Byen sætter som Kapitelstøt. Jeg skal, da den høitærede Indenrigsminister er her tilstede, anbefale disse Momenter i hans behagelige Erindring. Jeg ser, at jeg har glemt et andet Exempel paa Gaardene, nemlig med Hensyn til Byen Torp, der ligger i Ringsted Landsogn. Der er en Gaard, som i 1861 blev bortfæstet for 3,000 Kr. og 42 Tdr. Byg Landgilde, og i 1874, 13 Mar ester, blev den samme Gaard bortfæstet for 5,000 Kr. Indfæstning og 70 Tdr. Byg Landgilde. Altsaa blev i 12—13 Mar Indfæstningen forøget til henimod det Dobbelte, og Landgildet ligesaa. Jeg tror, at dette er Bevis nok for, at Jordbrugerne paa dette Gods kunne blive fri for yderligere Forøgelse. Saalænge Fæstelovgivningen bestaar, undlade Bestyrelserne eller Jorddrotterne i Almindelighed ikke at forøge Indfæstningerne; det er en gammel Sætning, som jeg har lært allerede for over 30 Mar siden, da jeg begyndte at indtræde i det praktiske Liv, og da vi her i 1852 havde Loven om Sorø Akademi's Fæstegods for, fandtes der blandt de Afstykker, som hørte dertil, en Indberetning fra en daværende Statsembedsmand, Godsinspektør ved Sorø Akademi, der skrev til Universitetsdirektionen som sin Foresatte, at han anbefalede Forhøielse af de og de Indfæstninger; thi lagde han til, i Indfæstningerne havde Herstaberne en uindtømmelig Guldbgrube. Denne officielle Udtalelse maa endnu ligge i Kultusministeriets Arkiv, og saaledes tror jeg, at det ogsaa vil gaa paa Ringsted Klosters Gods, og derfor er det, at jeg vilde ønske, at den høitærede Minister kunde og vilde give en Anledning til, at der blev sat virkelige Forhandlinger igang om Bøndergodsets Salgder. — Jeg har hidtil forbigaaet de Gaarde paa Ringsted Klosters Gods, som ere bortforpagtede; thi da Gaardsforpagtning nu er forbudt ved Lovgivningen, vil jo denne Driftsmaade af Fideikommissieendomme efterhaanden gaa af Brug, men jeg vil dog her meddele ogsaa et eneste Exempel fra Forpagtergaarde, thi det viser, hvorledes de statsøkonomiske Interesser ligefrem tilfidesættes og lide Afbræk ved disse Fideikommissgodsbestyrelser. Den Gaard, som jeg her sigter til, er Hagelbjerggaard, der ligger i Venløse Sogn og er den største Bøndergaard under Ringsted Kloster; den har 20 Tønder Hartkorn paa Lidt nær; den blev bortforpagtet i 1865 paa

Kr., dertil kommer de reglementerede 500 Kr. til Forvalteren, altsaa 5,500 Kr.; dernæst blev det fastsat, at i det første Mar skulde der svares 75 Tdr. Byg; i de næste 4 Mar skulde der aarlig svares 100 Tdr. Byg; i de næste 5 Mar 115 Tdr. aarlig, og derefter i 10 Mar 150 Tdr. aarlig og i de sidste 30 Mar 170 Tdr. Byg aarlig; altsaa, Afgiften steg med 100 Tdr. Det kan gjerne være, at en saadan Hafardkontrakt godt kan være gavnlig for Forpagteren, men det meldes mig med Uddrag af Forpagtningskontrakten, hvorledes der i denne Kontrakt er fastsat Bestemmelser, som i Aarenes Løb ere aldeles til Skade for det gjældende og udviklede Landbrug, og at Forpagteren er aldeles afhængig af Godsbestyrelsen om, hvorvidt han kan drive denne Gaards Jord — det er 20 Tdr. Hartkorn — paa sædvanlig tidsmæssig Maade. Jeg fremfører dette, thi dersom det maa anerkjendes, som det allerede stod i Forordningen af 1787, som jeg nævnedes før, at Landvæsenets Forfremmelse er den naturligste og varigste Kilde til Statens Velstand — det sagde allerede Frederik VI og hans Bøndervenner, at det var den væsentligste Kilde til Landets Velstand — saa siger jeg: naar man nu faar saadan Bestemmelse sat i værk af Amtmændene, der skulle forfremme Landvæsenet, saa vækker det Opinionen imod den hele Bestyrelse, og det er ogsaa fra denne Side højt ubehdigt at træffe en saadan Godsbestyrelse. Dernæst gjælder det om Forpagtergaarde og ligesaadan om Fæstegaarde og Fæstehuse, at der paalægges Fæsternes Forpligtelse til at opføre Huse og bygge hele Gaarde om. Jeg har saaledes her et Exempel — det er fra Venløse By — paa, hvorledes en Mand fæstede en stor Gaard der, og alt det Husrum, der fandtes, var 8 Jag faldefærdigt Stuehus. Det var i 1857, og denne Fæster sidder stet ikke videre billigt i det, idetmindste ikke efter den Tids Mening. Denne Fæster har nu bygget denne Gaard op, saaledes at den er brandforsikret i Landbygningernes almindelige Brandforsikkring for 20,000 Kr.; altsaa, han begynder med at faae 8 Jag faldefærdigt Stuehus, og saa ender han med at levere Godsbestyrelsen Bygninger til 20,000 Kr.'s Værdi. Ja, det er en ganske artig Affære for de Bølgste Arvinger, som jo faae Indtægterne deraf. — Jeg maa, inden jeg slutter, endnu engang fremhæve, at den sidste Del af min Forespørgsel har jeg motiveret saa udførlig og saa statistisk med Hensyn til Godsset for at gjøre bevisligt, at Ringsted Klosters Fæstegods virkelig nu er kommet saa høit op i Afgifter, at hvis man vil tænke sig disse forøgede, vil det blive til Ruin for